

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
(відділ освіти дітей з порушеннями слуху)
Інклюзивно-ресурсний центр №3 Деснянського району м. Києва
<https://www.facebook.com/groups/268693925325131/permalink/297290945798762/?mibextid=zldM3>

Рефлексія. Щоденник спостережень для педагогів та батьків

Світлана Литовченко

Пропонуємо форму роботи, яка спрямована на оцінювання і аналіз своєї діяльності батьками (ефективно зарекомендувала себе серед педагогів) – здійснення рефлексії (самооцінювання).

✨Український вчений, автор інноваційної програми розвитку дошкільників О. Кононко рефлексію визначає як «роздуми, аналіз особистістю власних думок, почуттів, якостей, вчинків; усвідомлення того, як вона сприймається та оцінюється іншими людьми».

Сьогодні в міжнародній освітній практиці рефлексії відводиться значне місце, розглядають індивідуальну та колективну (спостереження за роботою колег, обговорення) її форми, представлено значну кількість стратегій для ефективного рефлексивного аналізу.

✨Одним із інструментів для здійснення рефлексії є заповнення (ведення) «Щоденника спостережень».

Багато батьків використовують щоденник у своїй практиці, такі записи на підтвердження теоретичних, методичних моментів, результатів дослідження використовують у книгах для батьків дітей з порушеннями слуху українські сурдопедагоги Г. Чефранова, Р. Якубовська та ін.; на матеріалах щоденника побудована книга батьків глухої дівчинки – А. Кагал «Через грань тиші» (2006 р.), яка містить серію методичних прийомів роботи з дитиною дошкільного віку,

зразків поведінки батьків у різних ситуаціях, шляхи досягнення успіху перевірені практикою.

✨Метою «рефлексивних щоденників», що визначає їх структуру, є: фіксація суттєвих, значущих випадків та подій; аналіз, запитання та роздуми; кроки щодо розв'язання проблем.

Пропонуємо скористатися «Щоденником спостережень», розробленим в межах Канадсько-українського проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Elyana Danilavichiute](#), [Світлана Литовченко](#).
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9294>

✨За умови здійснення педагогічної рефлексії фахівці та батьки будуть готові експериментувати; навчатися узагальнювати та зможуть обговорювати свою діяльність; змінять бачення власної ролі, значущості; процес їх удосконалення стане незворотнім (Т. Лорман, Д. Допплер, Д. Харві).

Одним з напрямів роботи асистента вихователя/учителя є здійснення спостереження за динамікою розвитку дитини з метою вивчення її індивідуальних особливостей, здібностей, інтересів та потреб; моніторингу забезпечення підтримки, реалізації ІПР.

✨В процесі роботи доцільно аналізувати результати певних адаптацій та модифікацій, вносити відповідні корективи у власну практику.

Для збору цієї інформації доречно вести журнал/щоденник спостережень. Стандартизованої форми такого журналу немає. Його зміст та формат залежать від завдань спостереження, особливостей роботи у групі чи класі.

У пропонованому щоденнику передбачено не лише фіксування подій, опис важливих на думку педагога ситуацій, а й аналіз (що вдалося, що не вдалося), визначення того, що необхідно змінити.

Дата, час, місце	Матеріал для рефлексії <i>Що відбулося ?</i>	Аналіз (визначення + та -) <i>Що вдалося? Що не вдалося?</i>	Наступні кроки <i>Що потрібно для вдосконалення?</i>